

מסורת הש"ס

(א) יומא פא: [ע"ש דליתא והייט דתקן כ" ותרין קימן שס"ג] (ב) וזהו סהייט דתקן כ" דליתא ציומא הנ"ל ואפשר דתקן ר' אבא גופו תני לן דליתא מיס רבאשונים כ" המכר ציומא הנ"ל וע' כתובות פא. והמנהג ר' אבא כ" ופליג צ"ל ציומא הנ"ל והייט דמתיא: (ג) [מס' ידים פ"א ה"ו ע"ש:] (ד) וצינומא כ. וסמקמ:] (ה) מתיא יח: (ו) ציומא מה: (ז) וציומא ממתא בלן יח: (ח) צ"ל התיגוה: (ט) [צ"ל בלן:] (י) ונ"ע מוס' סוכה יט: ד"ה טיט ומוס' וצחמס כז. ד"ה למעטוינ:]

תורה אור השלם

1. ובל אשר יגע בו ה'בן וקדיו לא שטף במים וקבס בגדיו וקדחן במים וטמא עד הקרב: וקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האבילו בשר חזיר. עיין צ"י י"ד סי' קח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא כל גופו טובל צהן פניו ידיו: (ב) תוס' ד"ה ממי וכו' מוקי לה חזקיה וכו' ורבי יוחנן דשרי האל ס"ל בלי' חמא: (ג) ד"ה ממי וכו' למי מקוה משלים למי כידור ולרביעית: (ד) ד"ה ממוה וכו' הגמרה היא דעיקר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ר' אבא רב דמי אמר מים הראשונים. י"ב עיין צ"י י"ד ספי' קריו דהי' יטבל רגע רע א שנת השנה י"ו וכו' מחזיקים עומם לגוים דפרסיא דל"הי' הא חסור לעשות חמור דכר האמור כן שף המורה וכו' מהר"ם שף ועיין מהרש"א בלשון ש"י דל"ה האכלו וכו' דמפרש דנזמזז וזה שלא הכריז:

מוסף רש"י

מים הראשונים האבילו בשר חזיר. פירקא ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכלים ומכר לגברים בשר חזיר מנוטל. כהן ישראל לפומק ורסאו שלא נטל ידיו כשהקבץ לאכל ומתן לפניו מצה חזיר [יומא פא.]. מצה ליחלק. ולבקר כל אחד בפני עצמו, בין ברכת המזלח בין ברכת המזון [ברכות מה:].

שיטה מקובצת

אן מצוה לשמוע דברי חכמים שתקוהו. י"ב כאן רמז מה שתיירן הרשב"א ז"ל בקושיוא שיש כאן ע"ש:

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שסומא לישראל ומבשל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות ובה יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חזיר: **הואילא אשה מצננה** והרגו אם הנפש. בפרק

במרא דיומא צעובא דכידור איכא למ"ד קטלה ואיכא למ"ד לא קטלה מי מהם אמר הוילאו ומי מהם אמר אבא רבין אמר קטלה. הראשון הוילאה והשני הרגה אחוז הסימן כאילו שניהם נעשו זה גירושין והריגה ושזב לא מטעה דודאי אין להחליף ולומר הראשון הרגה והשני הוילאה והס היו יודעין דרב דמי אמא מארץ ישראל מקמי רבין: **חזא מהני נו' לחומרא.** ראשונים בשר חזיר כרב דמי אחרונים הרגו כרבין. בשר חזיר חמור מנבלה דלית ביה מרי איסורי: **אין נוטלין מהם.** מים הראשונים ופליג אלדעיל וחזקיה תנא הוא: **רבן גמליאל כרבי.** צנו של רבי ואוכל טהרות היה: **חמי טבירא חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים אצל מעטלין צהן הידים.** אי איכא מ' סאה: **כל גופו טובל צהן.** אם נטמא ראוות הן לטבילת כל גופו: **אצל לא פניו ידיו ורגליו.** אם טבל צהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה: **השפא כל גופו נו'.** הלא אף טבילה עולה לידים יותר מן הנטילה כדאמרין במגיגה (דף יח:.) נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולקדש מעטלין אלא טבילת ידים עדיפא ולכל גופו חזו לטבילה לידיו אם כל שכן: **במקומן.** בחיבורן אם צא להטביל ידיו צהן: **דכ"ע שפיר דמי.** דשם טבילה עליהם ככל מעשיית ומקוואות: **משקל מנייהו צמא.** לשפוך על ידיו כדון הנטילה: **דכ"ע אפור.** דכי תקון רבנן נטילה לאו צמחין תקון והני גריעי מחמיה האור שלא היתה לה שעת הכושר: **דלפסקינהו צבב צירמא.** מרין קלר והמים פונים שם ואין שם שיעור מקוה אצל מחוצרין למקוה דגזירה צעלמא הוא אטו מנא: **שנפסלו משפיים צהמה.** כגון סרוחין או חמי טבירא: **בקרקע כשרין.** להטביל ידיו דהא מקוה נינהו אצל נטילה לא תקנו רבנן אלא בראוין לשתיית צהמה: **אצל לא פניו ידיו ורגליו.** אפילו דרך עזילה. פניו ורגליו משום ידיו נקט להו ואורחא צעלמא נקט: **נט"ו לחולין מפני סרך תרומה.** הולרעה שהידיים שניות ופוסלות את התרומה אצל חולין לא מהני צהו שני ומפני סרך תרומה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם (ה) הנהיגת בחולין: **אמלוה לשמוע דברי חכמים.** שמתקוה: **רנא אמר.** דלורייתא היא מלוה כרבי אלעזר בן עקי: **מלאן סמכו.** כדמפרש ואזיל: **הא שטף.** צמים את ידיו טהור מנגיעתו צוז צתמיה: **אלא ה"ק.** הנוגע צוז ומי שאינו שוטף את ידיו שניהם טמאין ואסמכתא צעלמא היא: **ופליגא דרב נחמן דאמר.** גסות הוא ואסור לנהוג עצמו

בנסות הרוח ולאו רשות היא: ולא וש"מ. מדזכרו כל חד וחד לחודיה לאחריהם ולא ילא האחד בצרכת חצירו שמע מינה צשנים מלוה ליחלק ואזין כאן שלשה:

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

חזנהו דהוו שדו מיא מפומא דחצבא. והא דליעכבז ולא עשה צעמו כן או שלא הודיעם לפי שהיה ירא שקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אל"כ שדי להו ההוא גזרם גופיה דשמי: **חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם י"דים.** והא דמניא לעיל (דף קה.) מים ראשונים נוטלין בין צחמין בין צלון מוקי (י) חזקיה כלישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין היד סולדת וכאן איירי כשהיד סולדת צהן ורבי יוחנן דשרי האל צלשון בלגמרי דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת מומר וצחנם פירש צקונטרס דחזקיה תנא הוא ופליג אצרייתא דלעיל:

דפסקיניהו בבת בירתא. והא דאמרין בפרק ג' מינין (מור נה.) דרביעית דמקוה צטלי צטלוה היינו לענין מחסין וליניורות אצל שרי להטביל צהן ידיו אל"נ לגמרי צטלוה אף לידים והכל צמחובין למקוה וכן פירש צקונטרס:

מים שנפסלו משתיית בהמה בבאים פסוליין בקרקע כשרין. צפ"צ דוצחים (דף כג.) אמרין כל המשלים למי מקוה משלים למי (י) צאר ולרביעית אינו משלים למעטוי מאי אלימא למעטוי טיט הנרוק היכי דמי אי דפרה שוחה ושוחה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם צקונטרס וכשרים הן לידים כדאמר בפרק כל הבשר מים שנפסלו משתיית צהמה בין כללים בין בקרקע פסוליין הא לא נפסלו כשרין ואגב ריהטא לא עיין (י) כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי דאין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכל משמע דלכ"ע טובל צהן כל גופו ונראה לפרש דהתם מיירי שנפסלו משתיית צהמה מחמת שהטיט עז כל כך שאינה יכולה לשמות דאז אין שם מים עליו אצל הכל איירי צלולין הרבה אלא דמאס ומסרחי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשמות: **מצוה לשמוע דברי חכמים.** וא"כ והלא משום סרך תרומה תקנוה וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש דאסמין ליה קרא דלאו דרשה גמורה (י) דעיקר קרא אמא לכדדרשינן צנדה (דף מג.) מה ידיו מאבדאי: **ושבע מינה שנים שאבדא מצוה י"חלק.** תימנה לר"י מנא ליה דמלוה ליחלק דילמא רשות כמ"ד צריס פ' שלשה שאכלו (ברכות מה.) דאם רלו לזמן מוזמנין דפלוגמא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא צפת שיש עליו תורת זמון צנ' אצל פירות דאין מוזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מ דאין מוזמנין על הפירו' שפיעא דמא' ליחלק

שמע מינה תלת שמע מינה אין מוזמנין על הפירות ושמע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק (י) תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים ולא יהבו לי מידי וברוך חד חד לחודיה אין נטילת ידים לפירות וש"מ יאין מוזמנין על הפירות ושמע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

ישבו לי מידי. שלא חשו לרפני עמהם לזימון דקצבוי אין מוזמנין על הפירות לומר בצרך:

עז

עין משפט ור מצה

כו א מיי פ"ו מהלכות ברכות הלכה עו וע"ש סמג עשין כו עוש"ע א"ח סי' קמ ספיין ו ונכרז אלפס ברכות פ"ח דף מ"ז:

כו ב מיי שם הלכה ט וע"ש עוש"ע שם ספיין ו ונכרז אלפס [ס:] כה ג מיי שם עוש"ע שם ספיין ט:

ד מיי שם [ס:] כה ה מיי שם הלכה ג וע"ש סמג שם עוש"ע א"ח סי' קמ ספיין ה:

ו עוש"ע א"ח סי' ריג ספיין א:

ז ח מיי פ"ה מהל' ברכות הלכה עו סמג עשין כו עוש"ע א"ח סי' קמ ספיין א ונכרז אלפס שם מהל':

ט מיי פ"ו מהלכות ברכות הלכה ד סמג עשין כו עוש"ע א"ח סי' קמ ספיין ד:

לז י מיי פ"ח מהלכות תרומות הלכה ז ופ"ח מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מים ראשונים האבילו בשר חזיר. (א) כלומר ההוא ירישן לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הוציאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד סכא לאיתתיה אכל עדשים ויצא לטורק בדלא נטל ידיו מים אחרונים והיה רשע אחד שראה בשנתן הבעל הכיס לאשתו ובא לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן לך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביתה וסיפרה לו הדברים וגרישה. חד מהני וחד מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האבילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סבירא ליה דגרישה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מים ראשונים: פסקינהו בבנא. כלומר נטל מהם בכלי: דפסקינהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין ביצודי הנגר כמו צניורות שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא ונהרא אלא בצניורות דהיא בת בירתא ובאותו מקום פליג אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מים שנפסלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים פסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש ידיו ורגליו לעבוד עבודה: מר סבר גזרינן דאמר אבא שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרינן אטו מנא ותי"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרינן אטו מנא (אלא) דלא משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסורכין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחא שלא שטף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שטף ידיו טמא לאכלו אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרין רשות הוא ליטול ידיו

(א) צ"ל דהוא יסב על השולחן לאכול ולא נטל ידיו וכו'.